

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — *Dante.*

L'Avens del Catalanisme á Tortosa

Al sortir LA VEU DE TORTOSA nostre cor sentia 'l batech d' un entusiasme llegitim. L' aspiració de convertirnos en apóstols de las ideas catalanistas ens feya, potser, anar més lluny de lo que de nostres forses podiem esperar. Fins ara no tenim motiu pera penedirnos.

Tortosa, l' antiga ciutat qu' en jorn felis escrivia y parlava en catalá; la que en lo temple de Deu escoltava la paraula divina en son llenguatge peculiar, aquella que en tots temps ha sigut gran entre 'ls grans y forta entre 'ls més forts, la heróyca ciutat del Ebre, la que un jorn fou lo llas de germanor de Catalunya y Valencia, desperta avuy de sos somnis pera mostrar á la llum dels homes que 'n sas encontrades retruny encara l' eco de sas antigas gestas; que no ha oblidat sa passada grandesa y que, avuy com abans, té fills que al recordar sa antiga nacionalitat valents y decidits lutxarán ab més dalit que may en favor de sa reivindicació.

Poguè un jorn l' indiferentisme ofegar lo crit de la patria; pogueren lleys estranyes modificar les tradicions y costums del nostre poble, però la llum dels fets passats y 'l recort de nostra antiga grandesa influhirán pera qu' en temps, no llunyá, nostra ciutat uneixi sos esforços als de tota Catalunya, siquera siga en gracia de les rahons exposades en les monumentals Bases de Manresa, quin programa, mal que pesi als moderns regeneradors, s' ha de implantar en benefici de la prosperitat del poble que tan calorosament treballa pera l' engrandiment de sa cultura, y pera 'l progrés de s' agricultura, de sa industria y llur comerç.

Digne d' estudi es lo desenrotllo de nostres idees per tota aqueixa ampla comarca: A Tortosa l' han motejat de descastada moltes, moltíssimes vegades, sense mirar los mateixos que tan injustament la tractaven que nostra població ha estat molts anys abandonada dels qu' haurien pogut donarli vida; dels que l' han deixat totsola sense que 'ls preocupés la sort del poble qu' en èpoques passades aixecá lo monument més gran que registra la historia del Dret en sos anals. Les *Cos tums escrites de la Ciutat de Tortosa* son una bona prova de com han pensat sos fills ilustres, aquells que afanosos de justicia aixecaren un monument en el que 's reflecta son esperit de patria y de independència.

Del seu catalanisme antich no cal parlarne: Los arxius de la ciutat están farsits de documents importantíssims en els que s' hi troba per una part lo sentiment de la patria y per altra l' afecte que en tots temps ha sentit lo nostre poble y sos legisladors pel llenguatge de la terra. Los escrits de nostre passat son puríssims, no tenen mescla de cap mena; están enmollats en lo veritable idioma dels trovadors d' Aragó en la edat mitjana y encarnats en la idea més enlayrada de nostra avuy sospirada llivertat.

Nosaltres qu' aymém de cor la llengua catalana, hem tingut ocasió d' observar la pràctica de la mateixa en les hortes de Tortosa y en los pobles montanyenchs de la comarca, en los quals llurs habitants han perpetuat sas manifestacions civils y pràctiques religioses, adquirides després de la Reconquista, pel noble empenyo dels missioners de la Iglesia catòlica, aquells que sapigueren arrancar la sava morisca que deixá l' alarb en aquest pahis y á quins estorsos se deu que el nostre poble conservés integro son idioma tradicional, históric, expressiu; aquest hermós llenguatge, naixcut al casal de Ripoll y ab tanta saviesa imposat á nostra terra pel magnánim Compte Berenguer VI Conqueridor de Tortosa. Per aixó, avuy, al comparar paraules y locucions en la pedra de toch, que 's la llengua llatina, admirém plens de plaer la genealogia y veritable procedencia que té lo llenguatge de nostres pagesos de la font de la llengua catalana, que no es altra cosa que un rebrot del llatí cultivat ab més ó menos elegancia.

Aquest estudi lexicogràfic ens ha donat materia pera quelcom més gran y profitós que l' article d' un periódich, com es sense cap dupte la formació d' un *Diccionari del dialecte tortosí*, quin treball fa temps ens ocupa la major part de nostres atencions.

Per ben empleada doném nostra tasca periodística; satisfets estém de nostres sacrificis y orgullosos d' haver encés lo foch sant de la patria aquí ahont l' indiferentisme refredá lo sentiment de nostra antiga nacionalitat, aqueix sentiment dolcíssim qu' encengué 'l cor d' aquelles heroynes tortosines en la geganta empresa de la Conquesta de Tortosa, d' aquesta ciutat insigne que, recordant avuy son passat, obri 'l llibre de la historia pera continuar sos anals legendaris y oferir á les generacions esdevenidores lo testimoni de sa

profunda adhesió y patriòtic entusiasm.

Lo catalanisme s' obri pas á nostra terra.

¡Honor á Tortosa! ¡Visca Catalunya!

Francesch Mestre y Noè.

Tortosa, Febrer de 1901.

La «Electra», les desgracies nacionals y 'l jesuitisme

—Creume, Nasi, la regeneració es un fet.

—¿Vol dir que 'n Romero y en Canalejas inspiren confiança al poble?

—¿Y donchs? Encara estás á les fosques? Nasi, no ho duptes, ells han sigut los que ho han descobert tot.... però tot.

Avuy ja ningú dupta que 'ls jesuites y 'ls frares varen esser lo *cap hi causa* de la pèrdua dels barcos á Santiago de Cuba. Ells, que no poden veurer á la Real marina perque ab lo de *Real* y tot se sublevaren en favor de la República.... ¿M' entens?

—No, senyor.

—Ets molt boquimoll, ets molt jove. ¿Qui va fer caurer á en Sagasta?

—No ho sé.

—Donchs los frares y 'ls jesuites. Ells van donar lo poder al *General cristiano* y baix la sombra d' ells ha creixcut tot l' ultramontanisme que ara ens domina.

—Puig si l' Ugarte y Azcárrega no fan més que donarlos hi una pallisa en rera l' altra?

—Cá, home; aixó es una *trama* jesuítica, pera despistarnos. ¿Que no ho veus ab l' assumptó del *Carlos V*?

—També aixó es cosa dels jesuites?

—Nasi, en aquesta qüestió 'ls frares s' han volgut venjar del protestantisme de la Reyna d' Inglaterra.

Creume, tractanse d' aquesta gent, jo tot ho crech. Recorda l' esvalot que 's produhí l' any passat á Saragossa quan la gent vá sapiguer que dintre 'l Convent los jesuites havien matat á una pobra criatura de cinch anys. ¡Pobre noy! tan rosset y espabilat.

—Senyor Bertran y d' aixó de la *Electra* que m' en diu?

—Segons m' ha contat una persona respectable en Galdós s' ha venut als frares....

—Home no digui disbarats ¿Com pot

esser veritat lo que vosté diu, després dels xiulets fenomenals y 'ls crits de *mueran los frailes* que produhi la representació de la *Electra*?

—Nasi, no sigues badoch. Aquestos escandols son preparats pels mateixos jesuites pera que la gent d' Iglesia y 'l govern los hi tingan compassió.

—Creurá, senyor Bertran, que casi estich per creurer que 's veritat alló que deya l' altre dia en Pau lo baldufaire.

—No se de que vas.

—Home alló que deyan qu' els jesuites havien badochat lo monument d' en Colon ab l' objecte d' endursen la estatua y després de fosa ferne quartos.

—Nasi, no ho sé. per que hi ha gent pera tot. Ara mateix esgarrija lo qu' aqueixos dimonis han inventat pera venjarse de les manifestacions de Madrid.

—Senyor Bertran, no l' entench.

—Home si, aixó de la nevada. No has vist tu pels carrers pals de telégrafo cayguts, fils creuhats y desgracies á munts. Puig tot aixó es causa d' aqueixa gent qu' han calculat la forsa y potencia de la nevada qu' ha vensut la ressiencia dels fils, ab l' objecte de que totes les fàbriques del mon—que son de la Companyia de Jesús— poguessin aumentar son capital inmens reposant tot lo material de telégrafos y teléfonos destrossat.

Jo, que vols que t' hi diga. Fins he arribat á creurer que 'ls ciclons y la falta de pluja está tot sugestionat per les seves habilitats desconegudes.... y.... sino recordemse de la voladura del *Machichaco* á Santander!....

Nasi, son gent que tot ho poden.

—Senyor Bertran, si vosté 'ls seguia estaria d' alló més bé.

—Vols dir?

—Creguiho. Miri, fassis amich d' ells y posis á dormir tot lo sant dia com un tronch, y ja veurá vosté, com sense saber com, á les vuyt se trobará vosté ab l' esmorsá amanit: á les dotze se li entrarán per casa seva, sense trucar, uns senyorets carregats de cassoles de pollastres ben rustits, que li pararán la taula, hont hi cantarán los àngels ab cos de camisa; y á la tarde, á l' hora que vosté desitji, se li presentarà de sopte una carretela que se l' emportará á passeig, pel parque, per l' horta, y si vosté vol, per la vall de *Tempe* y hasta pels Camps Eliseus.

—¿No m' enganyes, Nasi?

—Créguim, fassi la prova, y si no es axí, diguim, sempre que 'm trobi, em-

bustero, que jo li diré que vosté té molta de rahó.

Canya-verda.

Tortosa, Febrer de 1901.

NOTES BIBLIOGRÁFIQUES

LA VIDA DE N. S. JESUCRIST

COMPOSTA PER MOSSÈN GAYETÀ SOLER

Acabem de llegir la obra que anunciám y no podèm menys de parlarne quelcòm pera recomenarla als nostres volguts llegidors.

La vida de N. S. Jesucrist, per Mossèn Gayetà, es una de les poques obres místiques-religioses que, avuy, hi han escrites en nostra parla catalana.

Aqueixa obra, en primer lloch, es molt meritoria y del tot recomenable pel seu estil popular y senzill, tan senzill que, quansevullga que la llegesca, per poca instrucció que tinga, capirà perfectament tota la força del seu sentit. Està escrita ab una traça inimitable, escripturística. No hi ha pas res fingit, tot hi es beu natural: de tal manera que, al llegir les seves planes, á un li apareix llegir les de la Sagrada Escripura. Ja ho diu el mateix Mossèn Gayetà en el Pròlech de la obra: «Per aço tot mon treball y afany, ha estat donar una traducció justa dels Evangelis; fer que la relació semble sortida dels llavis mateixos dels Evangelistes; res de llegendes orientals; res de relacions; res que no sia absolutament científich y aprovat per la Esglesia; res d'estil literari propi, que aquí hauria estat totalment impropí: he respectat lo sagrat Text y lo he traslladat al català, com aygüa que 's porta d'una font sagrada y 's beu sens afegirli res que mudar pugua sa color ó sabor.»

Després, també és recomenable per la seva literatura que 'n podèm anomenar clàssica, perque en tota la obra s'hi trasllueix gran puresa llenguística y molta claretat de conceptes: campejanthi per tot arreu el veritable modisme de la nostra llengua, lo qual, sens dubte es lo més meritori del treball de Mossèn Gayetà.

La tasca de Mossèn Gayetà es altament profitosa pera les animes catalanes, perque ha lograt que 'l seu llibre no sia d'aquells que parlan á les orelles sinó al fons del cor, y fan bategar de verdader fervor á les ànimes.

Ja es hora de que 's comense á publicar devocionaris de pietat casulana com cal, donchs, fins are—salvant honrossíssimes excepcions, entre les quals tenim el goig de nombrá «La Imitació de Crist», d'en Thos y Codina, obra baix tots conceptes meritíssima—no s'havian escrit més que devocionaris buyts de devoció espontánea y natural á n'el nostre poble, per estar traduïts, boy tots, d'eixos devocionaris castellans que ab tant d'acert el nostre estimat amich y company, Mossèn Frederich Clascar anomena de *género chico*; perque, verdaderament, lo que es el *género chico* en el art de la música y del teatre, ho son eixos llibres de pietat en el terror de la pietat cristiana. Ja n'estant farcits—eixos llibres—d'oracions ben bonicoyes y qu'agradan

de llegirles, prò engendran una devoció seca y lleugera, que no 'ns inspira devoció natural, perque no 'ns parlan en el cor, centre de les nostres afecions; sinó en la fantasia, que sempre será aliment de mal pahir pera les nostres ànimes.

Per fi, esperèm que 'l poble cristiá de Catalunya acceptará de bon grat la esmentada *Vida de N. S. Jesucrist*, y d'una manera principal el nostre Clero, ahont, com diu el seu autor pot cercarhi molt de profit pera la predicació, y com á traducció rigurosa y comentari historial que és, dels sagrats Evangelis.

Felicitèm, donchs, al Dr. Gayetà y li desitjém bona recompensa dels seus valiosos treballs, y forces anys de vida pera continuar eixa tasca tant santa y meritoria devant de Deu y de la Patria.

P. M. Queralt.

Tortosa, Febrer de 1901.

¡NO DEIXIS LO QUE TENS...!

«No puch, no puch encar que vulgués, accedir á les teves súpliques. »Tinch molta memoria y respecte á n'aquest assumpto dech dirte que fins me sento home orgullós. Recordat de les paraules que ab un atreviment verdaderament sarcástich me vas despedir á casa teva quan vaig comunicarte la nova de que per causes contraries á la meua voluntat, m'era precis separarme per algún temps, del meu poble y passar á la capital del Principat. »Be, que aleshores tenies sempre pel deván al hereu de ca 'n Planets que 't feya l'aleta, y tu t'ho creyes de debó.

«No cal que t'escarrassis en enviar-me cartes; estich molt be y procuro olvidarte. Casi totes les joves sou iguals: quan coneixeu que un home vos estima, tot seguit comenseu á fingirli despreci; pero 'ls homes, que no tenen pa á l'ull ho veuen, y á tu, noya, ja t'he vist.

«Conservat bona y no pensis més ab lo antes teu, *Pepet*.»

Acabada de llegir la precedent carta, Pauleta se deixá caurer sobre un sillonet, y apretán lo papé entre sas blanques mans lo rebregá tot y 'l tirá á terra demostrán així lo mal efecte que li havia fet la lectura d'aquelles quatre ratlles.

En aquest moment comparegué la Sió — dona d'uns cinquanta sis anys y que havia estat de minyona á n'aquella casa ja en vida dels avis de Pauleta. — Al veurer los moviments que feya la noya ab lo cap, compregué tot seguit de lo que 's tractava.

— ¿Y donchs, qué passa, Pauleta? — digué la senyora Sió fen una riatlla esquadriyadora.

— ¡Ah, sou vos!

— Si, Pauleta, si; sembla que hi han moros á la costa.

— A la costa no, pero hi son á casa. Miri, allí terra n'hi ha un, — digué la Pauleta senyalán la carta feta una bola pels dits d'ella mateixa.

— ¡Ah caram! ¿T'ha escrit, per fi, en Pepet?

— Més valdria que no ho hagués fet.

Ja pot llegir, si vol, lo que diu en aquest malehit tros de paper.

La senyora Sió desenrotllá la carta y la llegí fent, de tant en tant, un moviment de cap com adivinán lo disgust qu' havia produhit á la Pauleta lo cantingut d'aquelles ratlles.

— ¡Qué li sembla! ¿Oy que dels homes no se 'n pot fer cas? ¿Veritat que tots son lo mateix? ¡Quin' hora més tonta vaig tenir al coneixer é n'aqueix ximple de Pepet!...

— No donguis la culpa á ningú, perque la tens tu; si, ningú més que tu.

— ¡Jo!... ¿Y per qué?

— Mira, feya molt de temps que volia parlarten, pero no hem venia be tréureten, perque tal vegada no t'agradí lo que jo penso respecte á n'aquest assumpto, pero ja que avuy ne parlém, vaig á esplicarte ab franquesa lo meu pensament: Tu 't creyes que perque en Pepet t'estimava molt no comprenia les teves coses de nena. Recordat qu'ell per tú fins feya papers ridículs entre 'ls seus amichs; y tu en lloch de correspondre al seu carinyo, no 'l tractaves més que com s'acostuma á tractar á un conegut qualsevol. Per altra part, recordat be de quan, apesar de tenir tu relacions formals ab en Pepet, coquetejaves, com diu molt be ell en aquesta carta, ab l'hereu Planets. Tu sens dupte t'has pensat que una noya perque 's veu estimada per un home ja pot jugar ab el seu cor com un noy á les boles. Donchs t'equivoques, y no t'estranyi gens ni mica lo que t'está passán, perque es lo que havia de succehir.

! hereu que tu 't creyes que perque 't feya 'l mico te demanaria relacions, s'ha casat ab un altra y ara 't recordes de la mica de voluntat que tenies á en Pepet; pero noya per lo que veig, has fet tart. Tu vas desenganyar al teu promés quan se despedí de tú, y per cert, que dupto que 'n trobis un altre de tan bones qualitats y que t'estimi més de lo qu'ell t'estimava. Pero noya la meua edat m'ha ensenyat molt y dech dirte que 'ls homes arriben á estimar ab verdader deliri y de bon cor; pero si arriba 'l cas, tot aquella voluntat y tot aquell amor que tenen posat en una dona, se va glassán poch á poch fins que 'l foch del cor se torna neu.

No tens altre ramey que aguantar, y si encara l'estimes y 't penedeixes de tot quan lo vas fer sufrir, diguemho ab franquesa y jo, que 't vull com una filla y que tinch mitja obligació de mirar pel teu pervindre, procuraré arreglar altra vegada les vostres relacions; pero avants juram que no hem farás quedar malament y que pensarás com pensa una noya que sent verdadera estimació per un jove que, Deu volent, ha de ser la seva esposa.

— ¡Ah! si, si, senyora Sió; jo estimo á Pepet, fassi tot quan pugui pera qu'hem perdoni tot lo que li he fet, y cregui que li juro per lo més sagrat que no la faré quedar malament, perque sento per ell un amor com may hagi pogut sentir. Ara regonech clarament que soch culpable de tot lo qu'estich sufrin. ¡Per Deu, escrigui á en Pepet y jo li deuré á vosté un favor més!

— Donchs be, t'arreglaré aixó, pero no li escriuré.

— ¡Com!...

— Aniré jo mateixa á parlarli.

— ¡Ah! gracies, gracies; vosté hem torna la felicitat perduda.

— Lo que t'ha passat á tu no hu olvides y tin present sempre aquell ditxo que diu: «*No deixis lo que tens... pel que no veus!*»

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Febrer de 1901.

NOTICIES

La nevada que caygué á les serralades de Caro, Aufara y Cardó, fá deu dies, s'ha conservat fins als primers d'aquesta setmana, durant els quals ha fet un fret tremontanal qu'ha causat grans perjudicis als atmetllers, quina floreixensa era abundosa y exuberant.

Nostre benvolgut amich D. Lluís de Salvador ha lingut la desgracia de veurer morir á sa filleta Maria del Carmen, angelical criatura de quatre anys.

Acompanyém á sos desconsolats paresen lo profont condol que sofreixen y creyem que la resignació cristiana per un costat y per l'altra la seguretat de tindre un angel al cel que vetllará per ells serán dos causes poderoses pera endolcir l'amarga pena que 'n aquestos moments son trossejat cor experimenta.

Lo diumenge últim sortí 'l primer número de *El Pueblo*, á quin saludo y visita corresponém.

Ha fugit de ca 'l amo un gos d'aiguá ab taques, que, per haver mossegat á altres gossos se creu qu'está atacat d'hidrofobia.

Los dependents de l'Alcaldia han pres les degudes precaucions á fi d'evitar mals majors.

Mentres á Madrid s'encalabrinan mirant de traure punta á la darrera producció dramática d'En Perez Galdós, *Electra*, y ab dit motiu van á garrotades pels carrers, y 'ls periódichs de més circulació, els que tenen la pretensió de representar la opinió pública d'Espanya y dirigirla, veuen en les manifestacions provocadas una mostra de la resurrecció de l'esperit lliberal y ab ell una esperansa de regeneració del poble y de l'Estat espanyol: aquest acaba de donar al mon enter una mostra de la desorganización que á Espanya regna en tot y una proba de la seva ineptitud pera regenerarse, sinó també de la seva falta de voluntat d'empendre 'l camí que fá á les nacions fortes y progressives. L'acorassat *Carlos V* l'únich barco que 'l Govern va creure en disposició de poder enviar á Inglaterra, pera que Espanya no fés un mal paper en la manifestació naval de tots los Estats d'Europa qu'ha tingut lloch ab motiu de la traslació del cadavre de la reyna Victoria, l'acorassat *Carlos V* no ha pogut cumplir aquesta missió, haventsen entornat al Ferrol, d'ahont havia sortit, ab les máquines espatllades. La vergonya y 'l ridicol, ningú 'ns los treu de sobre: y per aquestos resultats Espanya sosté un personal de marina de generals, gefes y oficials, compost de 1.381 persones. ¡Y pensar que, xich més xich menos, ab tot passa lo mateix!

S'ha publicat l'«*Homenatge* al Doctor Arcangélich lo gloriós martir de Cristo Beato Ramón Lull», escrit per una trentena de sos dexebles y admiradors ab motiu del comensament del segle XX. Forma un magnífich quadern de cent planes.

En una finca de Valcarca, coneguda per Ca'n Muntaner, propietat de don Eusebi Güell, s'ha descobert una cova plena de breixa quaternaria ab gran quantitat d' ossos fossilisats, qu' han sigut recullts per Mossen N. Font y Sagué y trasladats al Musséu geològich del Seminari de Barcelona a fi d' esser estudiats pel Dr. Almera y D. Arthur Bofill. Entre les pessas més importants cal citar unas barras de «Rhinoceros» y «Cervus» y especialment un fragment de banya pertanyent al «Cervus Megaceros» que no s' havia trobat encara en nostre patria, y unas conxas de tortuga encastadas dins la capa estalagmítica.

En la visita que ab ocasió de sa estada a Barcelona pel enterro del Bisbe Morgades, féu lo Bisbe de Perpinyá Mgr. Carselade al «Orfeo Catalá», escrigué en l' album de aquella institució la següent nota: «Barcelona 11 de Janer de 1901. Els avis han conreuat la terra sagrada de la Patria Catalana. Els pares l' han sembrada. Vosaltres heu de ser els segadors del estiu pròxim. Deu me fassi la gracia de veure aquest estiu y d' estrenyer ab las mevas mans sagradas las santas garbas de la llibertat.— Juli, Bisbe de Perpinyá».

Lo dia 15 del mes corrent escomensará una tanda d' Exercicis espirituals pera seglars a la casa de Sant Joseph (Roquetas) dirigits pels Reverents PP. Jesuites.

Preguem a nostres amichs fassint lo que puguen ab l' objecte de contribuir que siguen moltes les persones que assisteixin a pendre part en aquestos Exercicis, quins fruyts han sigut sempre molt abondosos, y de gran profit.

Los que desitjin assistirhi podran dirigirse al Col·legi Maxim de Jesús ó bé al Col·legi de San Joseph d' aquesta ciutat.

L' Alcaldia de Tortosa ha exposat al públich lo plan de carrateres municipals.

Los Metjes que hagin de provehirse de les patents pera l' exercici de sa professió podran efectuarho dintre del mes qu' estém.

Dintre 'l terme de Beceit s' han descobert capes de carbó mineral de nou metres de gruix, quina calitat, segons informe de persones que ho entenen, es superior al d' Utrilles.

Cada dia es posa de manifest la necessitat d' establir importants vies de comunicació entre nostra ciutat y 'ls pobles del baix Aragó.

La Delegació d' Hisenda anuncia, pera 'l dia 7 de Mars, a les dotze del matí, la subasta de finques ó censos desamortisables que relaciona del partit de Tortosa.

Ahir degué sortir cap a Roma, ab l' objecte d' adquirir marbres de Carrara,

nostre estimat amich l'eximí escultor D. Agustí Querol.

Li desitjém felis viatge.

D' arribada forcosa, lo dia 3 del actual entrá al port de San Carlos de la Rápita lo vapor *Esperanza* de la Companyia Tintoré, que, procedent de Gandia 's dirigia a Barcelona conduhint efectes y passatjers.

Segons noticies, sofrí una petita averia a la caldera y com que 'n aquell port era del tot impossible repararla, lo capitá telegrafia a Barcelona reclamant un altre vapor.

No hi ha que lamentar cap desgracia ni cap desperfecte de consideració.

L' Excm. Capitol de la Seu de Tortosa ha reelegit Prior de la Reyal Confraria de Ntra. Sra. de la Cinta, pera l' any actual, al molt Ilustre senyor don Joan Hidalgo, Canonge d' aquesta Cathedral.

Lo dia 15 del corrent escomensa 'l periodo de la veda, quedant, per lo tant, prohibida la circulació y venda de cassa.

Segons un cofrare, de Barcelona s' ha posat en coneixement del Jutjat el següent cas de suplantació.

Ahir va presentarse una dona, entrada en anys, en una carboneria del carrer de la Cadena a comprar duas lliuras de carbó, entregant a la mestressa del establiment pera 'l pagó del import un bitllet de 50 pessetas.

Com la carbonera no tenia cambi, va anar a una botiga vehina a que li donguessin plata, y un cop fora la compradora, la mestressa del establiment va entrar a las habitacions interiors, trobant al bressol en lloch del seu fillet, criatura de poch mesos, a un negret si fa ó no fa de la mateixa edat d' aquell.

De primer entuvi va pensar qu' era que la criatura s' havia enmascarat la cara, però al compendre que aquell color era natural va posarse a cridar ab desesperació, produint entre 'l vehinat una gran alarma.

La revista titulada *Montserrat*, que publica la lliga esperitual de la Mare de Deu del mateix nom, dedica son número corresponent al mes de janer a la memoria del doctor Morgades, y ab aquet motiu porta varis treballs parlant de la personalitat del difunt senyor Bisbe, deguts a firmas notables totes ellas, entre las quals hi ha la d' alguns senyors Bisbes de Catalunya y la d' alguns presidents de corporacions d' aquesta capital.

Ha sigut desestimada la petició d' algunas autoritats y pescadors, que sollicitavan que 's negués permis pera dedicarse a la pesca de l' art del «bou» a duas embarcacions de vapor.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 10, San Guillem.—Dilluns, 11, Los set sants servents de Maria.—Dimars, 12, Santa Eularia.—Dimecres, 13, San Benigne.—Dijous, 14, San Valentí.—Divendres, 15, San Faustino.—Dissapte, 16, San Juliá.

PALAU D' ESPANYA

riquissima col·lecció de tapisos, entre 'ls que hi figura *La Conquesta de Túnez*, representant a Carlos V passant revista a son exercit devant de la ciutat de Barcelona, al empendrer la expedició de 1535.

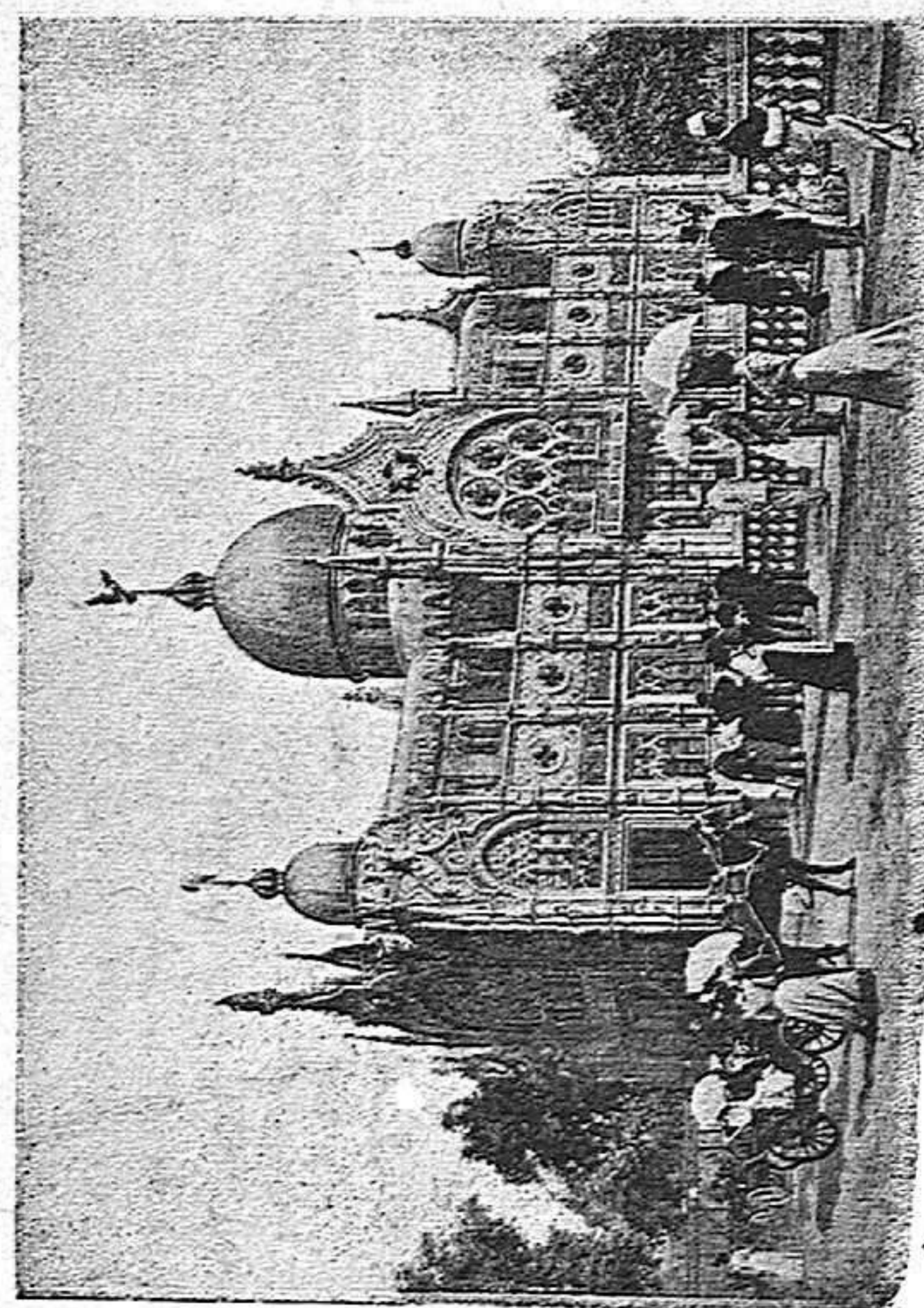
Aquest tapis es lo segon dels dotze, de grans dimensions, teixits d' or, seda y llana a Brusselas per encarrecb d' aquell monarca y executats pel tapisier Guillaume de Bannemacker, qui 'ls reproduhi dels cartons del pintor flamench Joan Vermeyen, qu' acompanyá al Emperador en aquella empresa.

Además d' aquets n' hi ha d' altres propietat de Casa Reyal d' Espanya.

¡Llústima que nostra nació hagi d' amagar sa decadencia d' avuy baix l' esplendor del passat!....

En lo frontispici d' aquest grandios Palau hi ha colocat l' escut de la nació espanyola. Lo viajer que 's fixi en aquest blasó veurá que no som los catalans los separatistes sino aquell que per ignorancia ó mala voluntat deixá de posarhi les quatre barres d' Aragó, com si ab aixó volgués demostrar al món qu' Espanya odia a les regions qu' un jorn constituïren les més preuhables joyes de l' antiga *Coronassa* que 'n temps prosperats regalá al Estat espanyol los millors territoris en mal hora llessats a petdrer per sos administradors.

Aquest Palau es un magnífich edifici estil *Renacimiento espanyol*. En son interior Espanya exposa innumerables obres artísticas y les millors produccions de sa passada grandesa, figuranthi una escullida exposició d' armas antigas y una

PALAU D' AUSTRIA

BATXILLERÍAS

LA REYNA VICTORIA, ESCRIPTORA

L'altre dia varem demostrar la simplicitat d'esperit de la Reyna Victoria ab la referencia que varem fer á la carta dirigida al seu germá Lluís Felip, planyentse de la malura que havian agafat las patatas.

Com á escriptora, la difunta sobirana tampoch tenia gayres infulas y sabia separar tan bé 'l seu caràcter de Reyna del d' autora, qu' en aquet últim concepte no 's donava de menos de sostenir correspondencia ab tots els escriptors inglesos y estrangers, fins ab aquells que no sobrepujavan gayre en talent literari á la Reyna, que, á dir veritat, no passava d' escriure discretament.

Ab tot, si las obras de l' augusta dama no son cosa del altre món, no seria per falta d' haver llegit, ni menos per falta de llibres á má, donchs la biblioteca de la sobirana 's componia de 120.000 volúms escullidíssims.

Entre'ls autors que estudiava ab preferencia hi figuravan Shakespeare, Walter Scott, Tennyson, Adelaide Proctor, Charlotte Bronté, Oliphant, Bonar, Faber, Schiller, Goete, Heine, Saint-Simón, Racine, Corneille y Lamartine.

Mes, á cap d' ells admirava tan la Reyna com á Dickens, pel qui sentia verdader fanatisme, havent manifestat en més d' una ocasió que Inglaterra debia tenir en més las obras d' aquell ilustre literat que á la millor de las sevas colonias.

L' eminent autor de *David Copperfield* corresponia á n' aquesta admiració enviant á la Reyna un exemplar de las obras que anava publicant, ab expressivas dedicatorias. Una d' ellas estava redactada en aquesta forma: «A la més gran de las Reynas, el més humil dels seus vassalls.—Dickens».

Pochs dias després, la sobirana d' Inglaterra va publicar el *Diari de la meua vida*, enviantne un exemplar al gran novelista, en quina primera pàgina s' hi llegia el següent autògraf: «Al més gran dels autors inglesos, el més humil.—Victoria.»

Com si diguessim de potencia á potencia.

Un Batxiller.

CURIOSITATS

ANÈCDOTA

Testimoni de moltes anècdotes n' es la ciutat de Roma per haver sigut boy sempre — com ne podriam dir la llar payral dels Papes.

Una d' elles, per cert ben curiosa, n' es la que 's compta de Sixte V.

Aqueix Papa governava la Esglesia per alláns á l' any 1552.

Era home d' un caràcter molt serio y rígid, y de voluntat ferrenya; volia que la llei se complís ni mica més ni mica menos; sempre trojava en els seus assumptos un *quid* de no gayre be á la llei; la seva conciencia, més que de res, tenia un quelcom d' escrupolosa; aixís és que 'l seu servey sempre anava esverat en fer les coses ab tots els *ets* y *uts*. Va arribar á tant la seva escrupolositat que fins manava la revisió de causes, algunes d' elles, més de

25 anys ha fallades y oblidades, y tot quasi per res: per una futesa.

Els seus Cardenals y demès gents qu' entervenian en els seus assumptos determinaren donarli una bona lliçó.

En un dels diferents ponts qu' atravessan el riu Tiber, anomenat pont del Papa Adriá, s' hi alçavan dos obeliscs ab les figures de Sant Pere y Sant Pau.

Una nit, vestiren abdues estatuas ab trajos de roba; y á Sant Pere lo posaren al eixir del pont, d' esquena á Roma y com aquell que s' en vá; y á Sant Pau, al entrar en la boca del pont, y ab un cartell que deya: *Quo vadis, Petre?* Perque t' en vas, Pere? Y Sant Pere allá al devant del pont, ab un cartell, contestava: M' en vaig, perque 'm fa por que 'l Papa, Sixte V. no revise la meua causa d' aleshores que vaig tallar la orela de March, en l' hort de Setgemani.

La lliçó no podia ser més ben donada; més, el Papa Sixte V. tossut com un aragonés, no 's va esmanar, y va morir ab els seus tretze y com sol dir l' adagi: geni y figura fins á la sepultura.

Jordi Jordà.

Tortosa, Febrer de 1901.

VARIETATS

IDILI BLAU

Pel lilá bufó
passa un papalló
y en la flor s' atura;
li fa un bes, s' esmuny
y 's per lluny... tan lluny
que no s' afigura.

Fins que l' ha perdut
el lilá ha tingut
sa frescor serena;
quan ja no l' ha vist
s' ha posat tot trist
y s' ha mort de pena.

...Es l' idili blau
que á sol post s' escáu
y á la nit ens porta;
es l' epilech greu
d' un deliri breu
y una flor qu' es morta.

A. Bori y Fontestà.

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

:: + BALTICH

+
▽

NOTA MUSICAL

***

CHARADA RÁPIDA

Primera terminació de verb; segona nota musical; tot, animal.

***

INTRINGULIS

○ ○

Ab aquestas dos vocals y tres consonants, formar lo nom de un carrer de Tortosa.

Les solucions al número próxim.

***

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jerooglifich comprimit: *Entrecellas*.

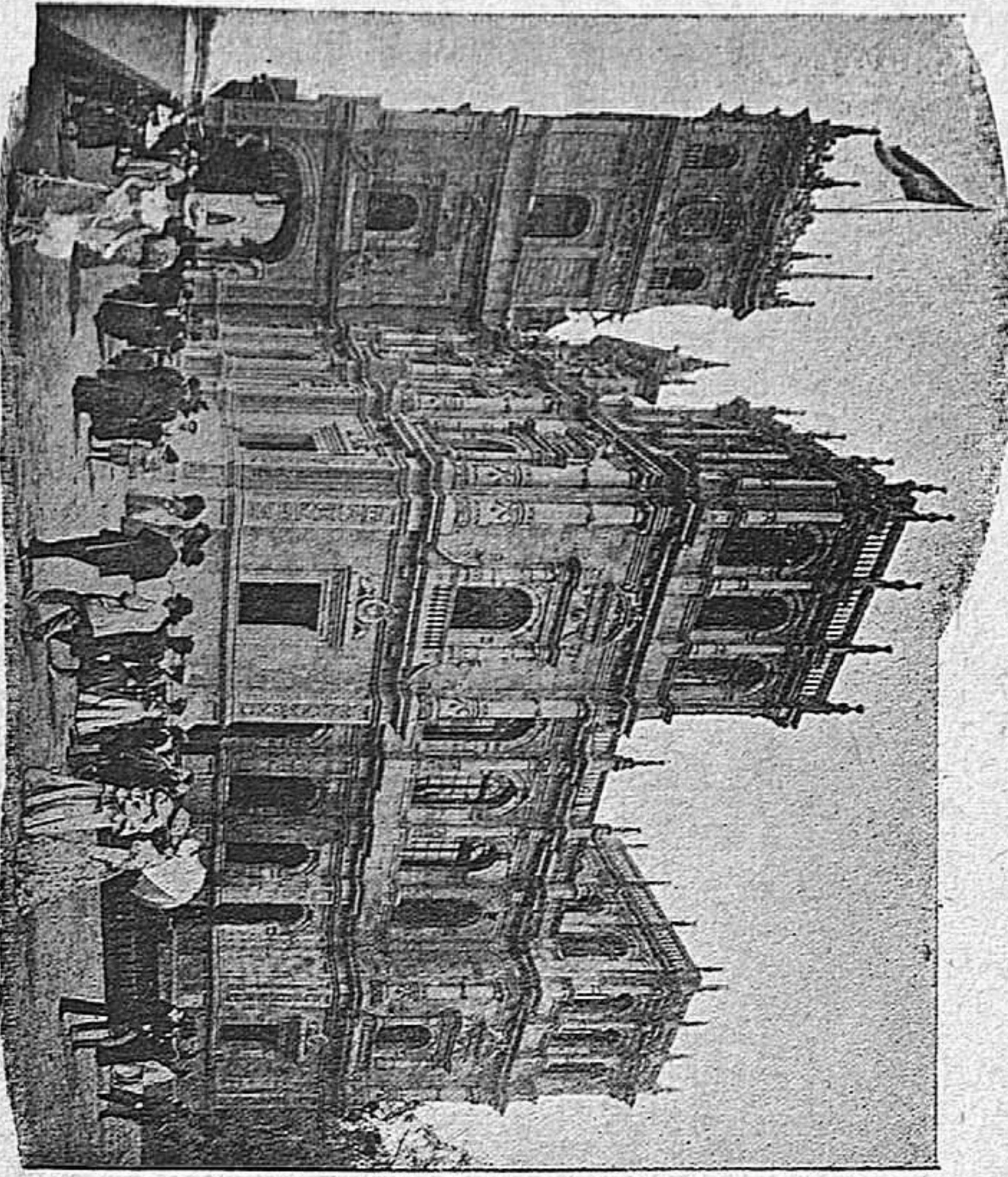
A la charada: *Caro*.

A la tarjeta: *Anton Casanova y Estorach*.

Al intringulis: *Armas*.

Manel Toga Munt.

Imp. de E. Cantero, San Blay, 34, Tortosa.

PALAU D'ESPANYA

Entre 'ls Pabellons de les Potencies sobressurt lo de la nació austríaca, maravellosa construcció arquitectónica, plena de detalls artístics y d' aroses cúpules que la fan doblement elegant. Lo que més crida l' atenció del visitant es la magnífica escalinata y 'l bellíssim decorat del interior que acusa lo gust delicat dels fills d' aquell país.

PALAU D' AUSTRIA

En lo Palau d' Austria exposen los vienesos admirables produccions de cristalleria, ferreteria y cuyros y notabilíssimes obras que posen de manifest los avenços del art y de la industria d' aquella culta nació, qu' es, sense cap dubte, una de les més il·lustrades del món.